

LIBERTATEA

Abonamentul:

Foia de foii „Libertatea” cu adausele sale „Foia Interesantă”, foia de glume „Bobirnați” și broșurile „Spicuri Economice”, pe un an 10 cor. pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. la an! „Lib.” cu „Foia Int.” pt. economi 8 cor. pe an. Pentru America 3 dolari; — România 40 Lei.

Foia națională politică.

o o o

Apare în fiecare JOL

Insertiuni:

1 pag. 80 cor., 1/2 pag. 40 cor., 1/4 pag. 20 cor. etc. — La inserate ce se dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă insertiunile ca și abonamentele, să plătesc înainte. — Manuscriptele nu să dau înapoi. —

Convocare.

Peperul român din comitatul Albei-inferioare prin aceasta este invitat la

adunarea poporală,

a partidului național român, din comitatul Albei-inferioare, care se va ține

în Alba-Iulia, la 31 Maiu n. 1914, la 3 ore d. a., în sala hotelului Europa, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Constituirea adunării.
2. Situația politică.
3. Legea electorală și poporul românesc.
4. Dreptul limbii românești.
5. Situația economică a poporului românesc.
6. Organizarea partidului național român, din comitatul Albei-inferioare.
7. Eventuale propuneri

Dat în Alba-Iulia, Abrud, Aiud, Blaj, Ighiu, Teiuș, Uioara, Vințul-dejos, Zlagna, — luna Maiu 1914.

Dion. Adamoviciu, Iuliu Albini, Al. Anca, Nic. Anca, Al. Andrea, Bazil Andrea, Vas. Andronic, Val. Baciu, Nic. Balos, Dr. I. Băltariu, George Bărbat, Eman. Beșu, T. L. Btea, Art. Blăjan, Ian Bocaiescu, Gav. Bogdan, Il. Cacoveanu, G. Călugăru, Ion Cîrnașiu, Petru Circa, Dr. V. Ciura, Dom. Costea, Nic. Costea, Proc. Costea, Virgil S. Crișan, Ion Cristea, Al. Danciu, Al. Dancu, Ion Danciu, Iac. Dancu, Dr. Adr. Dărămuș, Tit Dănilă, I. Dăncilă, Dion. Deoanca, Ion Deoanca, Tr. Deoanca, Dr. Cand. David, Dr. G. David, Ion David, Nic. David, Sam. David, A. Domșa, Teofil Faur, G. Felea, Nic. Florescu, Nic. Fodorean, Dr. Fodor, Amos Frîncu, I. Frîncu, G. Frățilă, I. Ganea, I. German, A. Giurca, Dem. Goia, J. Gomboș, T. Gomboș, I. Goia, N. Goia, Vas. Henția, Dr. R. Irimie, T. Jurchescu, Nic. Lascu I. Nic., I. Lîmbean, Nic. Lobonțiu, Rom. Limboiu, E. Lupea, Al. Macaveiu, P. Macaveiu, I. Maior, Dr. I. Maior, Aur. Maniu, Dr. Iuliu Maniu, Nic. Maniu, I. Manoviciu, Dr. I. Marcicac, Aug. Marcu, Dr. Izidor Marcu, Nic. Marcu, E. Magda, I. Marian, Dr. P. Meleş, Sim. Mîcu, Dr. At. Mirza, Baz. Moldovan, Dr. Aur. Moldovan, G. Moldovan, Iuliu. M. Montani, Dr. Enea Muntean, Dr. Cornel Muntean,

Iacob Muntean, Ier. Man, Dr. Z. Muntean, I. Muștu, E. F. Negruțiu, St. Nicolae, Dr. Al. Niculescu, Nic. Olariu, S. Onișiu, Nic. Onișiu, Vict. Onișiu, Dr. Cornel Ordace, I. Paul, St. Păscuțiu, Andr. Pataki, I. F. Negruțiu, Dr. R. Patîja, A. R. Peculea, G. C. Pipoș, Alexa Pop, Ant. Pop, A. Pop, Dr. E. Pop, E. Pop, G. Pop, Dr. I. Pop, Dr. L. Pop, St. Pop, Virgil Pop, Bas. Popescu, Fl. Cav. Rusan, N. Radu, G. Rațiu, P. Roșca, St. Roșian, Dr. Al. Rusu, Dr. D. Sabo, Dr. I. Simpălean, I. C. Sara, Dr. A. Șerban, T. Sirbu, I. Simulescu, I. Suci, P. Suci, N. Sturza, I. Teculescu, Dr. Camil Velican, S. Vințan, V. Voda, I. M. Vulcu, J. I. Vulcu.

Inimi puternice Bbat la București.

Asupra vicarului Mangra a căzut de-o săptămână încoace, în zisa unei gazete din Pesta, o Niagara de vătămări și hule, pentru „coroția” lui de a se duce la Academie (vezi darea de seamă în pagina 3). Dar adevărul, că în tot răul este și binele său s’a vădit și aici! Noi de aici, n’am fi știut în curînd, ori poate nici odată, aceea, că la București dela Vlădică până la o-pincă și dela înfiul ministru până la tinerul student, — tot o inimă și un suflet bate, cea mai ferbinte inimă și cel mai curat suflet național!

Nu pușini erau pe la noi ispitîți a crede, că într’un oraș mare ca București, ca în toate orașele mari, lumea va fi mai consmopolită, mai domoală în simțămintele sale, și că prin astfel de lume, un om de jumătate bun, se poate mai ușor strecura nebăgat în samă, ca de pildă printre noi cei frămîntați zilnic de șicane naționale, cari ne fac dirji și simțitori peste măsură de ori-ce atingere a corzii naționale.

Ce plăcută alungare dela noi a acestei credințe, aduse întimplarea cu scandalul Mangra! Acest nefericit s’a dus la București de sigur crezînd că oamenii sus puși, ministri, academicieni, archierei, toți oameni în vîrstă, vor fi judecînd mai „bătrînește”, înțelege mai iertător, și și pe el așa o să-l judece. Și păcătoșenia sa, după ce își va purta odată obrăznicia printre acești oameni sus puși la București, așa cum și-o poartă ci-

nic printre ai noștri archierei și fruntași bisericieni prin cele sinoade și congrese, apoi va veni oarecum uns de nou ca Român bun, — și îi va crește vaza, trecerea, și în ochii lui Tisza și în ochii... Românilor cu suflete mălăete, și i se va întări partidul!..

Ce grozavă înșelăciune în so-coata hodorogitului călugăr!

Nu s’a aflat la București nici unul, repetază: *nici unul!*, din bărbații cu a căror cumpeneală „moderată” el și a făcut socoata. Toți cinstiții și încărungiții membri ai Academiei și au întors fața de cătră el; nici unul nu i a dat mîna!, Metropolitul primat al Țării i a trîntit ușa în nas și nu l’a primit!, ministrul președinte nu l’a primit!, singuri studenții universitari l’au luat în primire: vîrsînd un puhoiu de hule asupra lui și lovîndu-l ca pe un neom! Și foile românești din Țară (de cele jidovești nu vorbim), oficioase ori neoficioase, l’au înfierat ca pe un bătut de Dzeu!

A fost măreață fără samă această arătare a inimilor românești dela București, — cari toate sunt curate ca aurul, și arzătoare de foc național.

Că ni s’a dat s’o vedem și asta, am putea încă să-i fim mulțumitori nefericitului Mangra!

Azi fericiți știm limpede, că: Sunt *inimi*, sunt *suflete* la București, lamură și flacăra!

Și de vederea acelei flăcări dumnezeiești, mult s’au întărit în aceste zile și inimile și sufletele noastre!

Ilia, mai vitează și ca Geoagiul!

Dle Redactor!

Să vă împărtășim batjocura, și-canările și volnicile administrației cu așa numitele examene de scris și cetit.

În cercul pretorial *Ilia* cu săptămîni nainte s’au făcut pregătirile de lipsă, — adunîndu-se atestatele comunale, extrasele de botez, etc., și s’a aflat că avem 650 alegători, cari au darea cerută și au etatea de 30 ani, și știu ceti și scrie!, — afară de cei cam 250 cari au drept de vot cu dare de 40 cor., cu atestate de pe clasa a IV-a și a VI-a și ca șarge la miliție. Acești 650 erau de aceia, cari nu au putut că-

păta atestate școlare, și așa aveau să fie examinați din scris și cetit de comisia numită spre acest scop.

Pretorul pe toți i-a citat pe ziua de 14 Maiu. Deja acesta era semn rău. Căci cine poate examina 650 de oameni într’o zi!?

S’au înfățișat oamenii toți, cu documentele în regulă, însă administrația pe jumătate dintre ei i-a respins sub felurite apucături, fără macar ai examina; — pe ceilalți i a „examinat”. și nu a primit de buni numai 38, adecă din 650 alegători numai 38 au fost aflați de corespunzători, deși toți știu ceti și scrie desăvirșit! Comisia le dicta cite o zicere lungă, cetîndu-o repede, ca să nu o înțelege nime. și după 2 minute cerea să înainteze oamenii scriptele gata! Cu așa apucătură poți trînti și profesori dela universitate, că nici ei nu pot prinde la înfiul auz o zicere lungă! Iară de cetit le-a dat să cetească din nește foi numele feluritelor firme boheme și franceze și altă nimică! Se înțelege că nu le puteau spune, și așa au fost respinși bieții oameni, pentru că nu știau ceti — bohemeste și franțuzește!... Eu am fost de față mai mult timp și am văzut însumi cele ce vi le scriu!

Sutele de oameni, — cari după lege au drept, — despoiați de acest drept de satrapii administrației, s’au depărtat la vetrele lor, revoltați și scirbiți în tot sufletul lor de volnicile „domnilor”!

Așa să aplică în țara noastră nefericită, legile sancționate de Împăratul!

Numai acela poate cîștiga drept de vot, cui din grație vrea să i dea administrația!

Unele altele.

Trist dar adevărat...

678 de tineri s’au înfățișat în fața comisiei de asentare din, Marghita (în Bihor), unde a avut loc zilele astea asentările. Membrii comisiei au rămas uimiți de fapțurile cari li-s’au înfățișat spre asentare. Cu privirea spălăciță și slabi până în oase, tinerii, — în puterea vieții, păreau niște stafii. Și știricînd mai de aproape despre pricina acestui lucru, membrii comisiei au aflat ceea ce puteau de altfel știi, fără să mai întrebe, că: Sărăcia și foamea era „boala” care-i pociltise!

După cum au spus și primarii comunelor, 30 procente (30 la sută) dintre cei de față, la asentare, au fost chinuți întreaga iarnă de o adevărată foamete, care i-a istovit cu totul. Și din cei 678 tineri supși de foame, comisia a ales totuși pe 350 de apărători ai țării!... Că iau cu nemiluita.

La Orăștie,

comisia de examinare din cetit și scris, sub președinția dlui Fodor, se poartă cinstit, — ceea ce recunoaștem cu plăcere. Resping numai pe cei ce într'adevăr știu puțin.

Bine că mai putem da și o veste bună, despre o comisie de acestea, — că de rele ne satură Geoagiul și Ilia, — și poate zeci de altele, despre care încă n'am primit știre.

În comit. Aradului încă nu se face batjocură, merge lucrul destul de drept.

Banchetul franco-român la Paris.

La 2 Maiu n. a avut loc în Paris marele banchet al înfrățirii româno-franceze, din privilegiul petrecerii dlui Xenopol în Paris. Au luat parte și au închinat pentru România și Români, dnii Sayet și Levy, membri ai înaltului Institut, spunând că s'fericiți a vedea în jurul acestor strălucite mese pe frații de un singe și de o cultură. Au fost de față directorii alor patru ziare din cele mai de frunte, „*Matin*“, „*Journal des Debats*“, „*Liberte*“, „*Revue Hebdomadaire*“ și altele. apoi câțiva miniștri, senatori deputați și scriitori și scriitori, — printre șapte Români în frunte cu Xenopol.

Dl Dissescu, ministru român, având durere de gât, n'a putut vorbi, dar și-a scris ce voia se vorbească și a dat-o la altul s'o citească. A fost o vorbire foarte frumoasă și cu plăcere gustată de cei de față! Au vorbit încă dnii Xenopol și Iuliu Bran, și alții.

Până la 12 lumea a stat la olaltă, foarte mulțumită a putea da acest semn de dragoste Românilor.

Marile manevre germane

vor lua âstan, precum se vestește din Berlin, întinderi mai mari ca ori și când până acum! Și cele de anul trecut au fost mari, cele din âstan le vor întrece. Ele vor începe cu mișcări de recunoaștere (de cercetare a coprinsurilor, ca căutind se descopere pe inamic despre care nu știe bine pe unde vine), — apoi vor trece în lupte ce se dau asupra inamicului cu atacuri ajutate viu de toate mijloacele de luptă de azi: de mașini de zburat, de baloane, de automobile, de puternica artilerie, etc.

Manevrele grele, ale corpurilor mari de armată, vor ținea din 14 până în 18 Septembrie, — adică după ce manevrele austriece, la care încă vine Impăratul Germaniei să le inspecționeze, s'au gătat.

La Livadia și apoi la București.

Turcia, voind a-și asigura, după, puțină, cel puțin bunăvoința României, își trimite pe ministrul său de externe (pentru treburile mari din afară ale Impărăției) Talaat-bey, la București, spre a pune în înțelegere cu cercurile conducătoare române privitor la multe treburi ce privesc și pe România.

Înainte însă de a veni la București, ministrul turc a plecat în 9 Maiu la Livadia (reședința de vară a Țarului, Sinnaia lui), să iee ceva înțelegere cu capii politicii rusești, — iar apoi va merge la București să iee înțelegere și cu capii politici români.

Ca și Turcia stă așa între două pâni, între imbulzala germană și cea islavă, ce se dă în jurul ei, — și de bună samă cearcă și ea a-și trage folosul cel mai mare, asigurându-și pielea cu acelea care i se arată mai puțin primejdios.

E înse pentru Români un semn vesel al vremilor, când vezi cum puternica Turcie de adinioară, căreia trebuiau să se închine Domnitorii români, — azi cere României sfat și sprigin și cearcă să-i aibă prefinia, așazicind cu pălăria n' mână.

După Livadia, la București. După sfat cu Țarul Rusiei, la sfat cu Regele României.

Și va da Dzeu nu peste mult de vor mai umbla ei și alții, cari azi să țin încă nu nasu n' nori, cu pălăria în mână după bunăvoința statului voinic românesc, și după a neamului românesc, cel cu mare rost și mare însămnătate în Răsăritul Europei!

Nu desnădăjduiți!

Acei cari, la Ilia și la Geoagiul, și aiurea, ați fost crunt loviți în mândria voastră de cetățeni, spunându-vi-se de cătră micii satrapi din comisie, că... nu știți ceti și scrie, — deși de fapt știți, — Vă rugăm să nu desnădăjduiți! „*Judecata*“ acestor sfătoși și răutăcioși, nu e cu putere vecinică. Ea înseamnă numai, că în anul acesta nu veți avea la mână adevărta care înlocuește atestatul școlar, adevărta știința voastră. Dar asta e numai pentru acum.

După asta vin comisiile de scriere a alegătorilor în liste, — doar prin Iunie, — și acele comisii au și ele drept de examinat, poate să fie în acelea oameni mai drepiți și acelea să recunoască aceea ce comisiile din Maiu n'au vrut să vă recunoască, — și atunci tot intrați în listă.

Îndeosebi facem luători aminte asupra acestui lucru, pe acei frați ai noștri de prin comune, cari n'au putut merge la „examen“ naintea comisiei de

acum, — ci au rămas din ceva pricină, ne-examinați. Aceia — dacă încolo darea o au, — să se ducă nesmintit naintea comisiei de scriere a alegătorilor în liste, și se ceară să-i examineze!

Dacă acolo știu, — comisia, îi ia în listă, — atit doar, că acea comisie n'are drept să le dea adevărta-atestat, care le e de ajuns pe toată viața, și pe care numai comisia cea a-nume pentru examene, o dă.

Cei cari adevăresc cetitul și scrisul naintea comisiei ce umblă prin comune pentru scrierea în liste a alegătorilor, aceia să vor duce în Februar, când iar vor lucra comisiile cele de examen, — și vor face examen și naintea aceleia, și-și capătă adevărta de știutori de carte, care le e bună pe toată viața.

*

Dar mai ales rugăm pe toți frații noștri din popor, altceva:

Iaca cum se adevăre de tare, că binele tuturor l'am vrut cu toții: Consistoriile în frunte cu Archiereii, cari prin circulare spuneau: pune-ți-vă pe învățat cetit și scris toți cari sunteți în floarea vieții și ați rămas orfani de aceste științe, apoi Asociațiunea, care și ea mereu a stăruit pentru același lucru; apoi noi foile naționale, care n'am încetat a cere fiecărui cărturar de pe sate a se face apostol acestui lucru în jurul său în sat!

Dar — prea puțini ne-au ascultat. Iaca ce bine era dacă de 3—4 ani, de când cerem acest lucru, îl făceau cât de mulți. Azi toată nădejdea pusă de Tisza în această lege, că adică prin ea va da napoi foarte mult pe Români, pentru-că ei nu știu carte, — era făcută de ris! Ce frumos era dacă azi răsăreau ca din pământ mii de cetitori, cari ieri nu erau, dar cari azi se știe așa de bine ceti și scrie, încit să pună în uimire pe răutăcioșii din comisiile de examinare!

Dar — ce s'a întrelăsat, nu e încă pierdut pe veci!

Vedeți, frați dela sate, și puneți-vă de aci încolo, și iarna și vara, pe cetit și scris, — ca, ce ați scăpat din mână acum, să cîștigați la a 2-a probă!

Nimenea să nu desnădăjduiască, ci încă și mai îndrjit să se aștearnă pe lucru, — și Dzeu ajute celor vrednici, — precum le va și ajuta!

Din America.

Din America se trimit vești rele. Unul din preoții noștri aflători în America publică prin foi, că să nu mai plece oamenii noștri la Ame-

rica, că la răul lor merg, că mi de oameni stau fără lucru, și și mai mare jalea să-i vezi citu-s de supărați și căzuți pe gânduri.

— Iar noi am primit dela un abonament al nostru Ioan Marco Rucăr din Campo din Maio (America de sud) scrisoare la începutul acestei luni, care spune:

„...Aflați frați Români, că și pe aici e foarte rău. Aici fabrici sînt mai puține și ele cuprind lucrător puțini. Sînt, e drept, mulți agricultori (moșieri) mari, unde oamenii mai capătă de lucru, chiar acum s'au dus mulți la culesul cucuruzului, care pe aici se face acum în jumătatea a doua a lui April și începutul lui Maiu, — dar după ce gată cu culesul, vin iară roiu pe capul fabricilor și a companiilor de căi ferate, care vîzînd îmbiemintul mare, au scăzut plata lucrătorilor la foarte puțin și seracii, primesc și așa, decit să nu cîștige nimic.

Din străinătate.

Desvoltarea armatei rusești.

Din Petersburg se telegrafiază cu date de 8 Maiu n.:

„Duma (dieta Rusiei) a primit azi, fără desbateri, fără vorbă în ședință secretă, cererile ministerului de războiu, pentru înmulțirea elevilor din școalele înalte de ofițeri, pentru întregirea materialului cel cere artileria (tunarii) în desvoltarea sa repede și toate creșterile de lipsă pentru desvoltarea mai departe a apărării naționale!

Tot așa a primit, după oarecare desbateri, cererea de regruți în număr urcat!

Tot pentru asigurarea „păcii“ nu-i vorbă.

Nici Bulgariei

nu-i mai trebuie prefinia noastră!

Un ziarist francez vorbind zilele astea cu ministrul de interne bulgar, Genadiev, — acesta a spus că Bulgaria va apăra și ea pacea din Balcani, căci are lipsă mare acum de pace, pentru a-și vindeci ranele primite în cumplitul război.

Încolo, vorba despre apropierea Bulgariei de tripla alianță, în deosebi de Austroungăria, e o poveste.

N'are nici un folos de o astfel de lipire și nu ține la ea. Dar nici la alta. Vă sta neatrănătoare.

Răscoală în Albania

Seracă țară nouă, Albania, abia că și-a găsit un om care să vîntă iască a i fi Prințipe, și abia ajuns să împace cumva pe Grecii de Epir, — și dă de alt năcaz: Al că însuși ministrul ei de război Essad-Pașa, fost general turcesc

pregătea o răscoală contra noului Domnitor și alungarea lui din țară, — spre a lua locul chiar el, Essad pașa, frânele lui.

Essad a fost arestat! El e prins pe o corabie de războiu austriacă, și să va limpezi lucrul.

Noul Domn e spăimântat, căci știe că își vor mai fi cu gândurile în jurul lui și că în ori ce vreme poate trezi apucat pe sus și răncat afară din țară!

E toată aceea țara o alcătuire de țărăni, o clădire pe Butoaie și praf de pușcă.

Știe Dumnezeu când va ajunge și să a fi stat așezat, pacinic, pornit pe drumul dezvoltării liniștite și liniștitoare.

Germenele

înțelegerii cu Serbia.

Il avem. Am putea spune, paele și afițele sunt așezate, numai un omniș trebuie, și — focul poate să arde, amenințând a se reface în bobotae.

lacă în ce stă:

În trebu din lăutru ale Vechei Turciei, statele vecine se mesteceșeră așa de departe, încât poste și trenurile din Turci Euro-peană, cel puțin în părțile mai apropiate de Salonic (spre care trăcea cu ochiul Austria) erau ale statelor vecine streine: ale Austro-ungariei, Italiei, Franciei, — etc. Turcia se sluzea de aceste trenuri și poate dar lauda lor oficioasă și ra (cea franceză).

Acum că Serbia, Grecia și Bulgaria, au cucerit acest cap de țară al Turciei, — cu el le-a căzut în mână și trenurile acelea streine pe pământ Turcesc. Indeosebi e vorba de trenul Autriei, care ducea peste Macedonia la Salonic, și zburat cu Macedonia cu tot în mână și Serbia.

Serbia, firește, spune, aceste trenuri trec în proprietatea statului turcesc și nu mai poate fi vorba de ce avea cineva vre un amestec în treburile lor!

Austria însă, spune, aceste trenuri, în, noua stăpînă, să lași această stare de drept, care a fost nașterea de războiu!

Unele gazete din Viena scriu, că Austro-ungaria nu poate lăsa nimic din drepturile sale asupra acestor trenuri, — căci prin asta Serbia ajunge deplină stăpînă pe căile ce duc la Marea egeică, — precum, și e. Serbia asta și vrea. Că doar ce a cucerit acele hotare cu arma în mână, nu le-a luat prin înfruntare dela cineva, învoindu-să a împărți cu cineva ceva din acele drepturi!

Și iaca aci mărul de ceartă dat. Dacă una ori alta din cele două state nu va îngădui din al seu punct de vedere, — nu putem ști unde vor ieși lucrurile. Atîta e de prevăzută, că Serbia nu se va învoi să lățească cuiu strein în casă! Că nici un preț.

RECUNOȘTINȚĂ

Dar frumos. Fondul „masa studenților” dela gimnaziul român gr.-or. din Brad l'a sporit cu 30 cor. (treizeci coroane) vrednicul apotecar din Abrud st. domn Simion Oniciu.

— Dsa, ca fost elev al gimnaziului nostru, după o vreme trecută de 18 ani, abia acum a putut cerceta opidul Brad, unde a terminat cele 4 clase gimnaziale și ca semn de iubire, ce poartă în sufletu-i pentru acest institut, a dat subscrierului, ca fostului său profesor pentru „Masa studenților” suma sus numită, carea s'a administrat direcțiunei.

Pe lângă aceasta, pentru elevii din clasa IV gimnazială a plătit 12 cor. (douăsprezece coroane), biletele de intrare la reprezentațiunea „Quo vadis”.

Primească călduroasă mulțumită și să aibă bucuria de auzi și ceti, că toți foștii elevi ai acestui institut, ajunși în poziție socială și cu stare îi urmează fapta nobilă.

Vasile Boneu
profesor.

Vămaș necredincios.

Vămașul din capul despre gară al Orăștiei, un evreu zmerit la vedere, Bauer Náczi, și a bătut joc de oraș de ani de zile: De lua dela intrare în oraș vamă de 10 cor., în cărțile cătră oraș scria 6 ori 5 ori și mai puțin... Asta de vre-o 3 ani tot așa. Cu controlorul Winkler (sas) la spate!..

Abia acum a fost prins și dus la Deva.

A scurlat orașul cu sume mari! Așa nu-i mirare că dl primar Andrae, așa controlînd trebile orașului, voia ca să ne bage în arunc, că nu i ajungeau venitele bogatului oraș...

Banca noastră de asigurare, a primit de curînd următoarele scrisori de mulțumită și de recunoștință dela cei ajutorați de ea:

On. Direcțiune a
Băncii Generale de Asigurare societate pe acții,
Sibiu.

Vă mulțumesc, Domnilor că după ce mi-a ars casa în 30 April Dvoastră îndată ați trimis pe prețuitorul Dvoastră, care împreună cu fruntașii satului nostru mi-a stabilit în bună înțelegere paguba de foc și Dvoastră fără nici o aminare și fără detragere mi-ați și plătit suma de despăgubire.

Căci recunosc, că după ce mi-a ars casa în 30 April și prețuitorul a-ți făcut-o în 6 Mai, iar banii i-am căpătat la mână, în 15 Mai de sigur nici o altă bancă de asigurare nu mi ar fi putut plăti paguba atît de repede și în bună înțelegere cu fruntașii satului nostru, cum a-ți făcut-o Dvoastră.

Vă rog să mă primiți și mai departe ca asigurat al Dvoastră, căci acum simt că Dvoastră aveți singura noastră bancă românească de asigurare, care intradevăr poartă la inimă soarta poporului care se asigură la Dvoastră. Voi stărui și eu din parte-mi, ca ai noștri să se asigure toți la Dvoastră, ca să vă întăriți mai departe și să puteți veni ca și mie totdeauna într'ajutorul oamenilor noștri păgubiți de foc.

Bințiu, la 15 Mai 1914.

Cu stimă și mulțumită
Nicolae Cărăguț.

Păcătosul dela Orade, primit după cum a vrednic, la București.

Mangra a cutezat să meargă la București, ca să iee parte la ședințele Academiei Române. — Nici un membru al Academiei n'a vrut să dea mâna cu el ori să-l salute sau să-i primească salutarea! Nici pe departe în scaunele unde s'a pus el, nu s'a pus nimenea! — La ieșire studenții l'au bătut! — Academia l'a scos dintre membrii sei!

Va mai avea păcătosul dela Orade, călugărul hodorogit de păhărelele de rachie ce le bea zilnic cu zor, după cele ce le-a pățit la București, obrazul a mai veni la noi?

De ar mai fi în el o schintee de rușine, ar părăsi țara și s'ar duce pe pustii, acolo unde să nu l mai știe nimenea că cine e! Dar acest om, cu pielea pe obraz mai groasă ca materia din revereanda ce îmbracă, va veni, căci și-a pierdut ori ce bun simț! El vede că azi e un nime, o figură de ris și de ocară, și vrea să mai facă lumea să iee știre de el, macar pe urma cite unui scandal colosal, ce ridică volbură în jurul lui!..

Iaca cel mai nou scandal în jurul acestui nefericit:

El a fost ales membru al Academiei Române, a Societății celor mai mari învățați români, — încă pe vremea cînd își avea numele bun, nepătat, adecă până stătea în șir cu luptătorii naționali cinstiți. Dar îndată după ce a fost ales, s'a dat în petece cu Tisza, s'a lăpădat de Români cei hotărâți și buni, și a dezertat la dușman. Se știe ce puhoiu de ocări și blesteme au căzut asupra lui din partea întregului neam românesc dela noi!

Dar după aceasta, dezertorul nici n'a mai avut curagiu a merge la București la ședințele înaltului așezămînt cel alesese membru al seu.

Alți membri, cînd ajung marea cinste de a fi aleși la Academie, merg și în o vorbire luminată, plină de știință, — și așa își fac intrarea în chip sărbătorec, în înaltul așezămînt.

Academia din București însă, după ce a știut cum a căzut membrul seu nou ales, — nici nu l'a mai chemat la vre-o ședință, — tocmai în semn de osîndire a ră-tăcirii lui.

Au trecut de atunci vre-o 5—6 ani. După atîta vreme, dezertorul dela Orade, credea că la București va fi uitat lumea de faptele lui vînzătoare de neam, — și într'o zi, ce s'a gîndit el, ce nu: haid să se ducă el acum la București și să se așeze colea între membri înaltului așezămînt cultural!

Comitetul de conducere a treburilor Academiei nu i-a trimis nici astan invitare la ședințe, cum trimite tuturor membrilor. Totuși el și a zis: Și eu sunt membru, mă duc! Și s'a dus așa ca pe furiș la București.

Acolo a cercat să deie față cu unii dintre membri conducători ai Academiei, ca să se scuze lor, să se spovedească de păcatele sale naționale și să-i roage să i le uite

și să-l primească cu bine în mijlocul lor! Dar temîndu-se el, că acei luminați bărbați, cînd i-or auzi de nume, nici n'or vrea să-l primească în casa lor, — s'a folosit de-o minciunică, ca un copil rău, și mergînd la ușa lor, a lăsat vorbă prin servitorii acelora, că „un preot din Ardeal” le cere intrare... Și așa, cu minciunica asta, a străbătut în casă la chiar președintele Academiei Dr. Istrati, care a rămas mirat de cutezanța trădătorului de a veni la el și de felul cum s'a strecurat în casa lui, ascunzîndu-și numele.

Hotărît i-a dat sfatul: să nu cuteze să meargă la ședințele Academiei, că nici un Academician nu va sta de vorbă cu el!

Transfulgul nu credea. Cîndea că a găsit așa în duși răi numai pe mindrul președinte. Haid merge și la secretarul Academiei I. Bianu, tot așa furișîndu-se în casa lui sub cuvînt că îi cere primire „un preot din Ardeal”... Dl Bianu îndată i-a spus același lucru: Apage satana! Să nu te pună duhul rău să vii la Academie, că nu este acolo om să deie mîna cu tine.

A treilea i-a spus tot așa.

După aceste pățite, alt om cu un pic de rușine, își punea cenușe pe cap, se ducea oblu la gară, se urca pe cel mai apropiat tren și pleca spre sinurile lui. Tisza și a mungoilor lui, cari altfel nu dau nici ei nimic pe el, doar că îl sufăr printre ei, ca pe un vînzător al neamului seu.

Dar căpățina tare dela Orade, nu! El s'a îndirjit și și-a șoptit amarnic în barbă: Iaca nu! Chiar și de aceea nu mă duc, ci am să viu între voi! Doar sunt membru al Academiei, am drept să viu acolo!

Și s'a dus! Încă nainte de a sosi ceilalți membrii, încăpăținatul s'a dus a intrat în sala de ședințe a Academiei și s'a pus într'un scaun.

Cînd sosesc prea cinstiții membri pe rînd și văd figura neagră a vînzătorului, în scaun, fiecare își întoarce fața cu scîrbă de cătră el, nici unul nu-l salută, nici primește salutarea lui, nici îl învrednicește de o vorbă, fie macar de o ocară! Ca pe lângă un mort de ciună, trecea fiecare. Și toți membri, vre-o 25, s'au adunat în cealaltă lature a salei, departe de Mangra, lăsînd gol și pustiu în jurul lui.

Nainte de începerea ședinței președintele i-a trimis vorbă prin un domn, că membrii academiei s'ar bucura foarte, dacă s'ar îndepărta din sală, căci ființa lui de față, nu e dorită! Cu alte cuvinte

l'a poftit pe uşă afară. Dar nenorocitul s'a încăpăţinat şi a zis: „Sînt membru, am drept să fiu aici, nu mă duc!”

Ceia, oameni cuminţi, bătrîni şi așezați, nu s'au pus să-l scoată dară cu puterea, ci l'au lăsat să șadă ca un osîndit, acolo pe colțul lui, dar nici președintele cînd a deschis ședința, nici cei cari au vorbit, — nici unul nu a mai aruncat nici macar o privire asupra nerușinatului, de care vorba bună nu se mai prinde!

Intr'aceea s'a auzit afară vestea că Mangra a venit la București și a mers la Academie și nu iese de acolo nici după ce membri au aruncat coafe de apă rece asupra lui prin purtarea lor.

Așa? Indată s'au adunat mai multe sute de studenți universitari naintea Academiei și și-au zis: Stai că te primim noi pe tine, tradătorule alui Tisza, la ieșire! Te facem noi să pomenesti tu Bucureștii cei românești!

Iacă nainte de a se sfîrși ședința, nenorocitul călugăr s'a ridicat ca o stafie de pe scaunul lui și a plecat pe uşă afară. Trimisese să-i vină o trăsura naintea porții... Trăsura îi și venise. El se strecură prin ambiturile palatului și dă să iasă în stradă. Dar la poartă iaca zid de tinerime, care îl aștepta!

Acî apoi și-a căpătat ce i-a trebuit. Cînd l'au văzut tinerii apropiindu-se, au început a striga pe el:

— Cine! Nemernicul! Vinzătorule! Ce ai căutat aici? Cum ai cutezat să vii aici? De ce vinzi pe cele 3 milioane de frați ai tăi? Pfu!, ticălosule! Și l'au scuipat și l'au hulit numai ca pe el, și el a fugit la trăsura și s'a virit în ea, dar aci mai mulți tineri au sărit la trăsura și au dat jos coșul, pe care cocșul îl ridicase, și un tîner — cum spune ziarul „Az Est” — i-a dat una cu palma în virful pălăriei, de i s'a băgat aceea peste urechi până pe umeri!

Apoi coperit de puvoiu de vorbe grele, și scuipat, l'au făcut scăpat!

Mai mort a ajuns nenorocitul la hotel unde s'a incuiat în o odaie.

— Dup'amiară vrut să meargă să se plîngă asupra acestui lucru la Intitul ministru al țării, Ionel C. Brătianu. Dar intitul ministru, nu l'a primit. A spus că-i... bolnav, nu-l primește.

S'a dus să se plîngă la Metropolitul primat. Dar văzînd că cu numele seu nu poate străbate, și-a adus aminte iară de micuica de ieri, cu care izbutise a intra la doi academicieni. S'a dus la Metropolitul și i-a lăsat, prin ușier, vorba că — „un preot din Ardeal” îl roagă să l primească...

Metropolitul par'că simțea ceva, căci n'a zis ca alie dăți: să vină, ci a mers însuși pîn' la uşă să vadă cine e?, — și cînd a văzut pe Mangra, pe care îl cunoștea, i-a trîntit uşa 'n nas și — nu l'a primit!

A doua zi Academie a apoi, la

propunerea dlui Dr. Istrati, care prezida ședințele, a hotărît, cu toate glasurile, că oprește pe Mangra de a veni la ședințele sale, căci ființa lui de față tulbură lucrările Academiei.

Cu alte cuvinte: L'a zvirilit pe fereaștră afară din sinul seu!

Această pecete a rușinei nu s'a mai pus decînd e Academia, ba poate la nici o Academie din lume, pe fruntea unui membru al ei!

Acum, așa pecetluit, poate veni napoi să se arunce în brațele lui Tisza și a mamelucilor sei.

Ce spun studenții

Studenții cari au săpunit pe călugărul, dar nu au avut vreme a-l și rade, că a fugit trăsura cu el, — spun, că ei n'au știut nimic, cum n'a știut tot Bucureștii, de venirea lui Mangra la București, — că de știau, îl făceau primirea la gară (la stație), acolo îl luau în samă, îl jucau cum i se cuvine, și cu cel mai apropiat tren ce pleacă spre țara lui Tisza, îl șupăleau napoi!

Ce spune Dr. Istrati.

Președintele Academiei, dl Dr. Istrati, întrebat de unii ziaristi asupra celor întimplate de Academie în jurul Mangra, a spus foarte hotărît:

— Mangra e un vinzător de neam, și noi l'am tratat (am umblat cu el) ca pe un trădător, — cum i s'ar fi întimplat unui astfel de om ori unde.

E drept că Academia nu e așezămînt politic și nici nu se face la Academie politică, — dar ea e cel mai înalt așezămînt cultural național, și cel ce contra națiunii sale păcătuște așa de greu ca acest nefericit, n'are ce mai căuta la Academie!

Di Iorga.

Incă la sfîrșitul celei dintii ședințe, după ce s'a aflat cum au primit studenții pe trădător, dl Nic. Iorga a rugat pe președinte să i deie mine voe a vorbi în ședința despre: vinzătorii de neam în trecut și în timpul de față! — Și mine-zi marele învățat a vorbit cu largi cunoștințe despre vinzătorii de neam, pescuindu-i din tot trecutul neamului și arătînd cu bucurie, că aceia au fost pușini în sinul acestui neam, și cei cari au fost, toți au avut sfîrșituri nemernice, murind moralicește (sufletește) încă pînă erau vii, sub desprețul sufletului sănătos al neamului și moartea lor încă fiind o scîrbă numai!

Așa e și cu nenorocitul din povestea cea mai nouă.

Foile maghiare

sunt cătrănite foc pe cele întimplate la București, căci, zic ele, hulele și pămămirile aplicate lui Mangra, au sunat prin el încă și mai mult nouă, Ungurilor!

Tu zici.

București și Dobrișin.

— Mangra și Kovács. —

Vorbeam zilele astea cu un domn ungar din Deva și între altele a venit vorba și de Mangra la București. Maghiarul meu zise:

„Dar aceea tot nu e frumos, ce s'a făcut cu omul acela”... etc., așa cum spun și gazetele maghiare, că doar era oaspele orașului, și e om bătrîn și cite toate.

I'am răspuns:

„Dar Ungurii Dvoastre ce-au făcut cu Kovács, numit fișpan la Dobrișin, de Regele țării?”

„Iau ieșit la gară carul cu care călăii orașului cără gunoșul din oraș și l'au prins și l'au întins pe acel car, și așa l'au dus prin oraș, bătîndu-l cu petri!.. Pentru că se lua ca „tradare de neam” faptul că a primit să fie fișpan sub Kriștoffy!..

— Da, răspunse domnul meu, dar acea numire a fost contra constituției țării!..

— Ba pentru că a fost contra simțămîntelor naționale patriotice a poporului din care făcea și cel batjocorit partea! Apoi, vedeți, tocmai pentru aceste simțăminte a fost primit și Mangra așa la București!

— Să nu uiji însă, răspunse Ungurul meu, că la Dobrișin a făcut acea batjocură cu Kovács „csöcselék”-ul (gunoșul poporului)..

— Dar nu-i drept, domnul meu. A făcu'o toată inteligența acelu oraș, sub ochii poliției, — numai că domni dela Dobrișin s'au ascuns la spatele csöcselék ului, — pe cînd tinerimea dela București i'a dat ea însăși, pe față, cu bărbăție, aceea ce a crezut că vrednicește vinzătorul de neam!”

Concetățenii nostri unguri să nu prea cirtească asupra Bucureștilor. Că Dobrișinul lor a fost mai strănic, deși mai pușin bărbătesc, ca la București!

„Magyarország”.

Printre multele voci de gazete maghiare, cari strigă răgușite, că guvernul unguresc să ceară samă celui din Țară pentru că pe pămîntul României s'a vătămât așa „sălbatec” un cetățean ungar, — una, vocea ziarului „Magyarország”, scoate și ceva deosebit la iveală. Aseastă foaie, care altfel și ea așteaptă dela guvernul lui Tisza să „disciplineze” cumva România, — scrie totusi printre altele:

„N'am de ce să respectez (să cinstesc) pe Mangra și nu-mi pare rău de hula ce l'a ajuns. Dar prin el s'a adus hula grea și statului unguresc, și datorita guvernului nostru este, să ceară samă și reparație.

„Ce s'a făcut la București e o volnicie și o vătămăre a drepturilor oaspelui. Nu pot tăgădui înse aceea, că acea volnicie e o formă foarte frumoasă a unui ideal (a unei jînte strălucitoare și înalte), anume e: arătarea unui puternic simțămînt al științei de sine naționale!

Nu numai studenții români din București, ci și sufletul academicianilor, așezați și serioși, este cuprins de același simțămînt, — iacă ce dovedește faptul, că ei cu toții au întors cu de-a preșpatele lui Mangra.

Nu știu de e Mangra vinzător ori nu. Dar ei (Românii) îl primesc drept atare. Poporul român are o puternică voință și conștiință (știire de sine) națională, și se țilcue ca foarte firesc, că a purces în acest fel față de un vinzător.

Acest simțămînt, această însușire e puterea care asigură unei națiuni viața, ființa! La fiecare pas ne putem încredința, că în nașunea română trăește puternic acest simțămînt!

Iaca pentru ce noi, putem pîmpe pe Români, căci la noi nu se vîd astfel de arătări de simțămînt (Aș! Dobrișinul cu Kovács, ce a fost?! Red. „Lib”).

Unii spun că simțămîntul național a izbucnit (la București) prea-prea de brutal, dușu aspru. Să poate. Dar e mai bine să fie prea-prea, decît să dormiteze, să cucue! Răvărșarea peste maluri a simțămîntului național este un lucru sfînt, căci acest simțămînt asigură viitorul unei națiuni, a unui neam!

Așa e!

Corespondență.

Purtarea jandarmilor pe Tirnava mică.

— Ideea statului maghiar primejduit în comuna Alecuș. —

În săptămîna patimilor fostul învățator din Alecuș, dl Leonte Opreș, a avut să îndure batjocura și sudălmile alor doi jandarmi săcui din Sinbenedic. Lucrul s'a petrecut așa: dl învățator prin luna lui Martie a fost oprit de primpretorele din Murăș-Uioara, de-a mai învăța pe băeți, din pricina, că e absolvent de teologie... Deaceea d-sa a dat un fel de examen și s'a întors în satul dsale. Înainte de Paști, amăsurat făgăduinții, a trebuit să vină din nou în comuna noastră, fiindcă avea să deie o producțiune teatrală pe Paști, cu feciorii din sat.

Astfel s'a întimplat că a venit chiar în Marția din săptămîna patimilor la 12 oare din zi. Sosind în comună a mers la școală, unde era să fie localul producțiunii, ca să vadă în ce stare se află pregătirile.

Abia trecură însă 2 ceasuri din vreme, cînd se înfățișară la dînsul doi jandarmi cu sulițele scoase cari îl întrebară, ce caută în comuna aceea și-l provocară să se „legitimeze”. Învățătorul le spusse cine e și ce caută, dar nu le putu pune la îndemînă atestat dela comună, pe care-l cereau jandarmii, fiindcă numai atunci sosise și n'avuse timp să se înștiințeze, după

ce primarul nu era acasă și afară de aceea legea spune limpede, că numai după o trecere de 24 oare poți fi luat la întrebări, dacă nu te-ai înștiințat la primărie. Dumnealor însă n'au voit să ție seama de nimic, ci-l provocară să meargă cu ei împreună la notarul, care locuiește depărtare de 6 km., în comuna Fărău. Învățătorul spuse, că e dator să meargă numai la primărie, nu și la notarul, dar răspunsul dsale nu fu pe voia împenaților, cari întinseră numai decît sulitele și-l provocară „în numele legii“, să meargă înainte.

Copii cari se jucau în curtea școlii, văzînd îndrăsnala jandarmilor, au fugit care 'ncotro, spunînd tuturor, că pe domnul învățător îl duc jandarmii. În cîteva clipe se adunaseră o mulțime de bitrni și femei bătrîne, căci numai de-a ceștia mai erau pe acasă, și așteptau mirați să vadă, ce i se va întimpla dlui învățător? Ei știau că omul acesta n'a făcut nici un rău pînă ce a fost în comuna lor, de aceea rămaseră zăpăciți abinele și țințuiți locului, în vreme ce apărătorii ideii de stat îl aduceau pe tinerul român de-alungul satului, fără să-i dea voie, să vorbească cu cineva, nici măcar cu preotul satului, cu care s'au întîlnit pe lîngă biserică.

L-au dus în chipul acesta, ca pe un făcător de rele printre acei oameni, cărora le făcuse numai bine.

Sărmanul lancu n'are pace nici în pămînt.

Dar n'a fost de ajuns atîta. După ce l-au scos din sat, ajungînd la încovoietura drumului, unde nu era nime prin apropiere, decît învățătorul și jandarmii, aceștia din urmă au trebuit să dea frîu liber mîniei ce-i stăpînește și să trimeată o ploaie de sudălmă aceluia, care margea naintea lor, fără să zică nici o vorbă.

Aici se opresc apărătorii statului și scoțînd nește urlete înfricoșate, ca din gura șarpelui, răcnesc suduind pe învățătorul de cîte, de toate, de se auzia din depărtări. Vorba cea dintîi le-a fost: „Mon d meg te Jánku, mit kerestél ebben a faluban? (Spune măi lancule, pe el îl chiamă Leonte, ce-ai căutat în satul acesta), apoi bűdös oláh (român puturos) vad oláh, român sălbatic, după cari au urmat Dumnezei de tată, de mamă, ungurește, colea, ca la Dobrișin...

Sudălmile s'ar fi schimbat în bătăi și cine știe în mai ce, dacă învățătorul s'ar fi prins cu furioșii, dar dînsul nu a răspuns, aici în cîmp, la provocarea lor: Jandarmii înse răcneau, îl mînau la România și ziceau, că „astfel de oameni trebuie spînzurați, fiindcă mîncă pâinea statului și-apoi răscoală poporul împotriva statului! Nici bietul Tisza n'a scăpat de urgia jandarmilor,

cari îl numeau „vînzător de țară“ și-l mînau la dracu, să facă ce-a ști cu el, pentru-că stă de vorbă cu astfel de oameni, cari se doresc la „Țara românească“.

Sus Române, jos Ungure.

În drum cătră notarul, mai întrebă dumnealor printre altele și aceasta: „Ce faceți moi la Paști? Cîntați „Sus Române, jos Ungure“?, cari vorbe ziceau că sunt luate în programul producțiunii teatrale din ziua a treia de Paști.

Ajunși în Fărău au întreat pe notarul, dacă-l cunoaște pe „omul acesta“, și li s'a răspuns, că da, îl cunoaște; a fost învățător în Alecuș, iar acum a venit să dea un teatru pe Paști. Dar nici răspunsul acesta nu i-a mulțămît; le-a trebuit să vadă și programul producțiunii, în care neașînd aceea ce credeau, s'au mai domolit puțin și-au dat voie învățătorului să se întoarcă singur acasă.

Astfel s'au săvîrșit la lumina zilei 4 încălcări de lege din partea jandarmilor: 1. Au venit în comună fără să înștiințeze primăria. 2. Au mers la învățătorul înainte de-a trece 24 oare și fără primarul. 3. L-au dus din comună fără nici un însoțitor. 4. i-au zis vorbe vătămătoare, urte. Aud că acum jandarmii tăgăduesc acestea...

Întimplarea aceasta încă va fi un semn de pace și o dovadă mai mult, că în „fericita“ Ungarie, toate sunt cu putință, fie și ziua la ameză mare.

NOUTĂȚI

Pentru fondul ziaristilor

ni a trimis și bunul frate Nicolae Arieșan, aflător în Milwaukee (America) 2 cor., — și tot dsa pentru Monumentul Vlaicu 5 cor.

Dzeu să-i dea noroc și spor în toate!

Din Țagul-mare ni-se scrie, că Românii noștri de acolo sunt vioși de faptul, că noul lor preot, abia de un an de zile și arată fapte frumoase. Pentru luminarea poporului a ținut în iarna trecută școală cu neștiutorii de carte (analfabeții), a înființat reuniune de femei „Mariană“, pentru înfrumșetarea sfintei biserici; pe sărbătorile Învierii a arangeat un teatru sătesc, care a reușit bine, dînd și un cîștig curat de 40 cor. în folosul bisericii, — și altele. E un preot zelos de care poporul se bucură și-i dorește spor în faptele bune de cari a început a se arăta iubitor.

Pleacă muerile și rămîn bărbații... Din comitatul Șaroș se scrie, că acolo emigrarea (plecarea oamenilor din țară) a început o modie nouă: să duc femeile la America și rămîn bărbații acasă!

Scriitorul foi ungurești care vestește aceasta, ține a găsi pricina acestei arătări în faptul, că unguroaicele de acolo sunt foarte luxuoase și domnoase. N'ai putea face pe una să meargă la lucru în brazda altuia, Doamne fereste. E rușine așa ceva. Iar fiindcă dacă merge bărbatul la America,

nu are cine lucra moșia, acuma își zic: rîmii tu bărbate și lucrează moșia, iar eu merg la America, că acolo nu mi rușine a lucra, și cîștig eu și trimit acasă, și tu ai grijă ca și moșia să meargă bine.

Curagioase unguroaice și flușturate!

Carieră grea, mai grea decît s'ar crede, este aceea a chelarilor (chelnerilor) dela hotele și ospătării mari. Numărătorile făcute asupra morții lor, scot la iveală, că din o sută de chelari, 45 sunt bolnavi de oftică (boală uscată). Cum ei trebuie să stee mult nopțile sus, nedurmiți, slujind celor ce petrec, — asta îi ruinează tare. De aceea societatea chelnerilor din țară să gîndește, cu drept cuvînt, ce chipuri de altă împărțire a slujbei ar putea găsi pentru ei, care să nu-i ruineze așa de tare.

Mare nepricepere a dovedit un biet țaran român din Cebea, luna trecută. Avînd dureri mari de reumatism (boala pe oase, spurc), și știînd el că mulți se freacă pe părțile dureroase cu petrolu, căci-că, ajută, trage răul, — el s'a gîndit că benzina, fiind mai apriga decît petrolu, poate fi mai bună de leac. Avînd benzină, și-a frecat bine-bine picioarele cu de asta și-i, părea că-i face bine. Îl răcorea par'că, și i-ar fi făcut și mai bine să-l încălzască. S'a dat aproape de vatră, să-și încălzască picioarele unse... Afița i-a trebuit! Indată benzina a luat foc cu bobotae, și nenorocitul a îndurat astfel de arsuri grele, că pe urma lor a murit în curînd.

Cît cîștigă agenții de emigrare?... Scriitorul unei foi din Viena avînd cale prin America, a fost și prin Canada, și acolo a aflat lucruri interesante despre pricinile ce trag după sine plecarea așa fără samă a lumii de pe aici, la America. El le scrie în foaia sa. Printre altele spune, că îndemnul de căpetenie la plecare îl dau agenții de emigrare ai liniilor ferate din Canada (unde nu e oprit acest lucru ca încolo în America de Nord) și ai societăților susținătoare de corăbii! Societățile ziditoare de căi ferate în Canada, cearcă să atragă cît mai multă lume la lucru acolo, căci cu cît e lume mai multă, care de care mai lipsită' cu afița ele nu s silite a crește plățile lucrătorilor, ci le pot chiar scădea. Și de aceea, acele societăți dau doi dollari (10 cor.) agentului pentru fiecare om nou sosit prin mijlocirea lor. Căci acel om, nou și lipsit, intră în lucru și cu plată mai slăbuță și lucră la început ca prostu, așa că cei 2 dollari ce i-a dat societatea la agent pentru că i-a adus un sclav nou, și i cîștigă ea napoi în o săptămînă, iar în celelalte are ea folos, cruțare, pe urma lui! Și așa un agent ce poate arăta că a atras acolo zicem o sută de oameni într'o lună de zile, capătă 200 de dollari (1000 cor.) pentru asta.

Iar dacă nou sositul e om ce vrea să se așeze acolo ca moșier,

să stee de tot acolo, apucîndu-se de lucrul pămîntului, pe care îl capătă lesne și cu puțința de plată ușoară, — fiind țara încă prea goală de locuitori, — apoi agentul capătă dela însuși statul Canada 5 dollari (25 cor.) pentru că l'a adus! Tot așa capătă pentru o servitoare ce o aduce, — că e lipsă mare de ele acolo.

Iaca pentru ce se zbat așa de tare agenții a atrage oameni spre America, spre Canada. Fie că umblă după ei în persoană, fie că îi atrag prin scrisori și mijlociri de ori ce fel. — Să l vadă numai acolo, să l poată așazicînd vinde, — apoi că i-o fi lui bine ori rău, — norocul lui.

Păcatul celui năcăjit. Un țaron din Maramurăș, Lazar Sztruljovics, a voit să și facă avere cu viclenia, dar nu i s'a sfetit. Iacă ce a cercat: Bolnăvindu-i-se rău femeea, și aflînd că nu e modru a o mai mîntui, și că în vre-o două săptămîni va muri, — s'a gîndit să facă el o asigurare de viață pe numele femeii, c'apoi dacă moare, să-i rămînă barem ceva la copii. Iacă într'o zi se duce cu o femeie voinică la agentura băncii „Fonciere“ din Maramurăș, că... vrem să ne asigurăm, domnule, și noi.

— Pe cît?

— Pe 12.000 coroane.

— Bine.

Și agentura a dus femeea la doctor, încă la doi doctori, cari au spus că e sănătoasă cum să cade, o pot primi. Societatea de asigurare i a dat contract, că o asigură și la caz de moarte, plătește familiei cele 12.000 coroane. Omu scoate contractul și nu peste mult îi moare femeia. © Îngropă el cu jale mare și după trei zile se duce la societatea de asigurare cu atenstatele de lipsă, că, uite l'a bătut Dzeu, că i-a murit mureea. Să-i dea acum barem banii ce a asigurat pe capul ei.

Băncii indată i-s'a părut lucrul cu deochiu și agentul i-a zis omului așa cam într'o doară: „Pân'a-cum, bade, nu te a bătut încă Dzeu, numai mă tem să nu te bată după asta!...“

Și a făcut arătare la tribunal că aici e încercare de încelaimă (înselăciune).

Așa a și fost. S'a dovedit că femeea lui era greu bolnavă pe cînd a făcut el asigurarea. La pertractarea lucrului, a fost o jale de rupea inimile ascultătorilor, cînd nenorocitul a arătat că are unsprezece copii, toți mărunți, și cînd a văzut că-i moare soția, mama atîtor copilași, n'a mai știut ce să facă de groaza viitorului, și așa s'a gîndit la păcatul acesta...

Tribunalul, luînd în samă împrejurarea asta grea, i a dat pedeapsă de numai opt luni temniță, că altfel trebuia să-i dea vre o 2 ani.

In preajma examenelor!

Dela »Librăria S. Bornemisa« se pot procura următoarele recvisite:

Propise pentru scrierea caligrafică; — penițe aluminium, unele foarte ieftine, altele mai scumpe; — cerneală »Antracen«, în sticle de un litru, de 1/2 litru, ori sticle mici; — condeie, dela 1 filer pîn' la 4 fileri bucata.

— Prețuri foarte ieftine! La cumpărări mai mari, dăm rabat!

Primul depozit român de PIANE, PIANINE și ARMONIURI T. Popovici, Sibiu, str. Cisnădiei 7, se recomandă on. public român cu fabricatele exclusiv bune, cu cari s'a aprovizionat în vederea sfârșitului anului școlar. Prețuri mai ieftine ca oriunde. Impachetare și transport gratis. Plătire în rate convenabile.

Ca Român și specialist, proprietarul depozitului roagă publicul nostru de pretutindeni, să-l onoreze cu încrederea sa.

Comandele să se facă din bună vreme pentru ca să poată fi rezolvite la timp. (1339) 3-6

Caut învățacel

Rog pe dnii preoți și învățători, ca cu ocaziunea încheierii examenelor din anul prezent, a-mi îndruma vre-un băiat lăudat priceput având aplicare comerțului, pentru prăvălia mea de manufactură și alte specii ce se află în comuna Orlat, — preferiți sunt tinerii cari știu și altă limbă străină.

(1348) 1-2 Cu stimă
George Baciu,
comerc. Orlat, comit. Sibiu.

2 calfe și 1 învățacel,

se primesc numai decît în prăvălia subscrisei societăți:

„Consum“

societ. comercială în Blaj (Balázsfalva). (1351) 1-6

Cost bun de casă,

se află, în local ori dus acasă, la ospătăria fost Vlad, azi alui,

(1259) 8-12 I. Müller
(Orăștie, Drumul Țării).

Călcăiul elastic

observați trăinicia lui!

O moșie de vânzare.

În comuna Sereca (îngă Orăștie) se află de vânzare o moșie de 10 jugăre, cu o casa, șură și alte edificii economice în stare bună.

Adresa vânzătorului o dă Administrația foii. (1346) 1-3

Motor nou de vânzare,

în stare bună, 18/24 puteri de cai, minat cu oleiu brut, dimpreună cu întreg aranjamentul morii. Preț redus. A să întreba la banca

„CRIȘANA“

(1349) 1-3 din Brad.

Aviz către publ. Român!

Cunoscînd multe lipsurile ale poporului nostru dela sate, am deschis în Budapesta un

Birou de informații

ca în felul acesta să stau în ajutorul publicului român, în oricare afacere ce să ține de Budapesta.

Dau informații referitor la rugărilor înaintate ministerului ori Curiei. Urgez rezolvarea lor și rog rezolvare favorabilă. Mijlocesc împrumuturi ieftine pe amertizare și vânzări de moșii și păduri. Cine vrea să-și cumpere locomobile, motoare, moară, mașini de imblătit minate cu locomobil, cu motor, cu cai, ori cu mână, mașini de sămănat grâu, de césit grâu ori iarbă, pentru adunatul finului, ori despoierea cucuruzului, pluguri, etc., să-mi scrie mie, căci gratuit îi recomand fabrici de unde își poate cumpăra toate acestea, plătibile în rate și cu prețuri mai ieftine ca la agenturi jidovești! Scopul meu este ca țaranul Român să și cumpere marfă bună, din mână primă și cu garanță mare. Să vă feriți de firme cari nu sunt fabrici. Să vă feriți de agenți jidovi cari vă înșală!

Vă recomand o invenție nouă: o morișcă cu 2 petri și sită! minată cu mână, care macină 100 kg. făină pe zi. Prețul e 320 cor. pe rate.

La dorință trimit gratuit planuri de mori și catalog ilustrat despre toate recvizitele economice.

Cu stimă:

L. OLARIU

Budapest, II., Margit-körút 11. (1346) 2-15.

VINURI

vechi și noi — de vîndut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos), PETRU BENEĂ, căci Vă trimite numai *vinuri bune, curate* și pe lângă prețurile cele mai moderate!

Anul 1911. Vinuri vechi:

	1911	1912
Vin alb — — —	82	62
Rizling — — —	86	64
Roșu de Miniș — 1	10	100
Carbenet — — 1	15	—

Anul 1913. Vinuri noi:

Vin alb — — —	—	50
Rizling — — —	—	52
Șiller — — —	—	54

Rachle de trevere (comină) K. 1.60.
Rachle de comină, specialit. K. 2.20.

Prețurile sunt semnate după litru, în fileri. Vinurile și rachia să expedieze sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus, cu rambursă. Vase împrumutate pe timp de 2 luni. Pentru calitatea vinului garantez:

(1211) 11- — PETRU BENEĂ,
proprietar de vii în Șiria Világos, (Arad. m.)

Moșie de vânzare.

În comuna Hiria (cercul Gioarei, Marosujvár) e de vânzare o moșie stătătoare din 190 jugăre, din cari cam 140 jug. arător, celalalt finat, pășune și pădure.

Interesații să se adreseze la:

[1338] 2-3 Remulus Muntean
Albajulia [Gyalafehérvár, Maros út 1].

RED STAR LINE

Linia Steaua Roșie

Antwerpen - Amerika.

Vapor regulat și direct între Antwerpen—New-York

și

Antwerpen—Boston.

Vapoarele societății sunt:

Lapland, Finland, Kroonland, Vaterland, Zeeland, Samland, Gothland, Marquette, Menominee, Manitou.

Comunicațiile la New-York în fiecare Sîmbătă, la Boston în tot a două zile. Mai desaproape vă puteți informa la

Agentura

Red Star Line

Budapest, VIII. Köztemető ut 12-8

Telefon: József 10-37 (1188) 11-16

„Compagnie Generale Transatlantique“.

Linia Franceză

Linie regulată directă de vapoare repesti.

Hawre—New-York și Canada

peste Basel (Elveția) și Paris. (1231) 8-46

Cancelaria: BUDAPEST, VII, Baros-tér 15. Telefon: József 14-97

Casă de vânzare.

Casa Nr. 48 din drumul Țării, în Orăștie, vis-a-vis de biserica gr.-orientală română, e de vânzare din mână liberă. — Trei locuințe, șură, două curți, grădină mare, etc. — potrivite pentru meserii, economice, etc.

(1247) 7-8

Convocare.

Onorații membri ai „Reuniunii rom. de înmormintare din Orăștie“ sunt prin aceasta invitați, în înțelesul §-ului 14, litera f) din statute, a participa la

a XVII a adunare gen. ordinară a reuniunii, care se va ținea *Duminecă în 11/24 Maiu 1914* en o salăa școlii gr. or. române din loc, îndată după eșirea din biserică.

La ordinea zilei:

Agendele prescrise de statute:

Raportul comitetului asupra anului de gestiune 1913

Raportul cassarului despre starea averii Reuniunii.

Eventuale propuneri, înștiințate la vreme, după statute. Orăștie, la 8 Maiu n. 1913.

Nicolae Trif, Ioan Moța.
Președinte, Secretar

(1344) 2-2

Căsătorie.

Sunt om de 38 ani, văduv cu 1 copil. Am ospătărie, cercetată mai mult de oameni inteligenți, ca de țărani; îmi conduc singur ospătăria; am și 8 lanțe (jugăre) de pământ de clasa primă; casa e în strada principală a unui oraș cu mulți Români. Averea mea întregă face 45 000.

În lipsa de cunoștințe și de timp de a face cunoștințe, îmi caut soție pe calea aceasta. Poate fi văduvă sau femeie divorțată sau domnișoară mai în vîrstă, până la 32-35 ani; să știe bine ceti și scrie, curățică, potrivită unei ospătării în care umblă inteligenți număroși; să se priceapă bine la fert. Să recere să aibă și ea avere de vre-o 10 000 cor. Sunt om fără patimi, caut și soție serioasă.

Adresa la redacția acestei foi. (1342) 2-2

ATENȚIUNE!

Izvoarele naturale de apă ferbinte 36—37° C, care conține apă minerală, pucioasă, recomandată de medicii experți în contra reumatismului, junghiuri, morburi de os, piele și alte morburi. Izvoarele să află de pe timpul Turcilor, dar acum s'au arăngiat din nou, foarte luxos și cu toate comoditățile moderne recerute, — să vor deschide cu 1 lunie st. n. a. c.

Băile să află în Văța-de-jos,

Alvácza (Hunyad megye), într'un jur splendid în alvia Crișului-alb, încunjurat de munții Apuseni, în mijlocul pădurilor cu un parc frumos și cu o climă foarte sănătoasă: fiind apărată de vânturi și praf.

Atit pentru bolnavi, cit și pentru sănătoși loc de distracție foarte acomodat.

Înainte parcului splendid al băilor să opresc motoarele liniei ferate Arad—Csanád, care circulează de 8-ori la zi.

Muzică bună românească, care concertează zilnic. Culină și beuturi bune cu prețuri moderate. Corespondența în orice limbă. — Abonamente să roagă a se însemna și înainte la Direcțiunea băilor din Alvácza (posta în loc).

(1347) 1—4 **Diracțiunea.**

Atelierul de lăcătușerie

al subscriului, fost până acum în str. Căstăului din Orăștid, — *l'am strămutat pe Drumul țării, în casele corporațiunii industriale* (în apropiere de școala românească).

Primesc și execut lucrări de *grilajuri, porți de fer, balcoane*, și tot felul de lucru de lăcătuș

Reparez MOTOARE, a căror construcție îmi e deplin cunoscută, eupă-ce am lucrat mai mulți ani în fabrici de motoare.

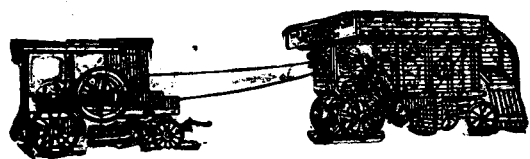
Prețuri moderate! Lucru repede și solid!
Rog cercetare numeroasă cu încredere:

IOSIF FILIMONESCU

măestru lăcătuș, Orăștie, Drumul țării (în apropiere de școala românească).

(1350) 1—3

„AGRICOLA”, Intreprin. de mașini agricole și motoare
BUDAPEST, V. Kóráll-utca 9.

Te felul de uleiuri și curele!

Te felul de articoli tehnici!

Motore de oleu brut originale șvediene și originale DIESEL, pentru instalațiuni de mori și pentru alte scopuri industriale. Motoare de benzin și oleu brut pentru garniturile de treierat, cari funcționează în toată țara spre deplina îndestulare a cumpărătorilor.

Se află pururea în depozit!

Prețuri moderate! Condițiunile cele mai favorabile de solvire în rate pe mai mulți ani. Catalog de prețuri și deslușiri de specialitate se dau la cerere gratuit și franco. (1136) 14—14

Corespondență românească!

AVIZ

Subscriul avind de gind a mă muta din Blaj, fac de vânzare casele mele din strada mică Nr. 221 unde am hotelul „La strugure”.

E singurul hotel românesc din Blaj și licența e legată de edificiu. Casele au trei sale mari, o cină mare, verandă, un dormitor, trafică de casă, două camere pentru oaspeți, două pivniți, lemnărie, fântină în curte, etc.

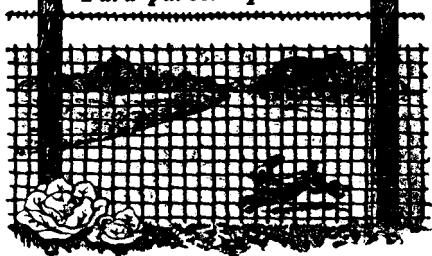
A se adresa la

(1299) 5—6 **Ioan Martin**
proprietar de hotel în Blaj.

Garduri, tare ieftine!

Producție indigenă!

Fără păreche potrivii!

(1219) *Ușor de manual!* 7—40

Nenumărate scrisori de mulțumită adevăresc că

Țesutura de drot „HUNGARIA”
e neîntrecută, distinsă!

Să face din drot răsucit. Prețul pe metrul pătrat 32 fileri și mai mult.

Să comandă numai la fabricantul

Alexandru Haidecker,

fabrică de funii de drot și de garduri de drot în

Budapesta, VIII., Ūllői-ut 48/85

Serviciu repede, favorabil și punctuos,
— Catalog ilustrat gratis și franco! —

Strămutare de local!

Subscriul aduc la cunoștința on. public din Orăștie și jur, că cu ziua de **24 April n. mî-am strămutat lucrătoreea de pantofărie** din strada Berăriei Nr. 8. (vis-à-vis de judecătorie), în casele proprii din strada mare a Timarilor Nr. 21 b.

Cu ocaziunea strămutării lucrătoreei mele în casele proprii, de aci încolo volu putea face mușterilor mei o **reducere oare-care de preț**, atit la lucru nou, cit și la reparaturi; si-îndu-mă și de-aci înainte, a-i mulțumi cu lucru bun și trainic, ca și până aci.

Rog și pe mal departe binevoitorul sprigin al on. public din loc și jur, — și semnez

Cu toată stima

Ioan Vărmăgean,
măestru pantofar

(1279) 8—12

ORĂȘTIE, Str. mare a Timarilor 21b.

Prețuri reduse la lucru nou și reparaturi!

Pentru lucru bun garantez!

Lucru bun și trainic!

P. T.

Prima fabrică de cahale și și schamott din Barul-mare (comit. Hunedoarei), își recomandă onoratalui public fabricatele proprii, și anume:

sobe de cahală, cămine și mașini (spar-uri) de cahale, în toate mărimile și colorile, în stil antic sau modern. Pentru lucru bun și material rezistent focului, fabrica primește garanță deplină pe cinci ani!

Căptușire de păreți cu cahale, și vane de scaldă din plate veritabile de faiance, — precum și reparări de tot felul ce privesc această branșă, să primesc pe lingă prețuri moderate și executare repede.

Asigurăm pe toți de serviciu punctuos și solid și rugăm să fim onorați cu comande.

Cu toată stima:

Prima fabrică de cahale și schamotte
din Barul-mare (Nagybaár), (comit. Hunedoarei).

(1291) 6—10

CASSA DE PĂSTRARE (Reuniune) IN SĂLIȘTE

AVIZ

Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște, primește depuneri spre fructificare

cu 5 și 5½%

după mărimea sumei și terminul de abzicere.

Darea de interese o plătește institutul.

(1042) 35—40

DIRECȚIUNEA

Bere „Trei-stejari”.

Aduc la cunoștința onoratalui public, că vestita bere neagră „Trei-stejari”

(„Drei Eichen Bräu”)

dela Sibiu, — să găsește spre vânzare la mine!

Sticla 40 fileri.

Cu stimă

Simion Kovátsik,
ospătar, Orăștie, Drumul-țării.

[1340] 3—

Dacă toate le-ai cercat

dacă în toate te-ai înșelat, atunci cumpără-ți o sticlă de **SPIRT SĂRAT „HUNGARIA“** singurul adevărat și singurul care la expoziția din Paris a câștigat cel mai mare premiu: „Grand Prix Paris“.

Vizitor principal:
CORNEL DEMETER,
apotecar în Orăștie.

Se capătă și în prăvăliile mixte și în toate farmaciile din țară.
(1150) 19—26

Linia de navigațiune Triest Austro-Americană

Circulație directă de vapoare de poștă din

Triest

la

Newyork și Canada

Biroul:

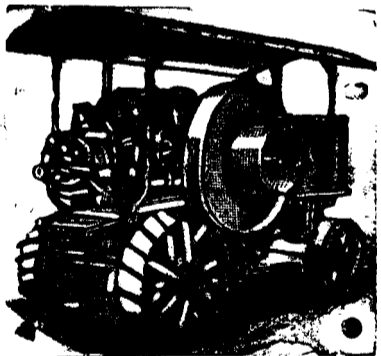
Budapest VII Thököly-ut 2sz.

și la următoarele granțe:

Csáktornya: în apropierea gării,
Fiume: Via Negozianti 5.

(1278) 8—40

Cele mai bune și de încredere:

Garnituri de îmblățit cu motor, mergind de sine;

Sfărmitoare de petri mergind de sine;

Firez și mașini de spălat, mergind de sine;

Motoare de benzin, gaz ori oleu sugativ.

Arangieri de mori.

Pluguri cu motor, ce pot fi folosite și la mașini de îmblățit și transportare de poveri. —

la: **KELNER & SCHANZER**
Budapest, Kálmán u. 3.

Rugăm numai întrebări și cereri serioase.
(1317) 4—10

MEDICII

recomandă ea foarte potrivit leac contra tusei

KAISER

Caramele

pectorale

cu cel „3 brazi“.

Milfoane de înși le folosesc în contra

TUSFI

răgușelei, a gaturaiului, a flegmei și a tusei măgărești.

6100 de atestate autentice de not. publ., scrise de medici și particulari, garantează efectul sigur.

Sunt bonboane cu un gust foarte plăcut!

Se găesc în pachete de 20 și de 40 filerl, și în doze de 40 filerl:

în Orăștie la Apoteca N. VLAD (Demeter),
în Dobra la Apoteca W. UNBERATH,
și în alte apotece.

Acoperiri de coperișe și învălțiri de țărni din ardesia

Eternit

școlite de reparatură

È NUMAI ATUNCI ADEVĂRATĂ DACĂ ÈȘTE PROVĂZUTĂ CU CUVĂNTUL Eternit

FABRICELE-ETERNIT LUDOVIC HATSCHEK BUDAPEST VI. ANDRÁSSY-UT 33. Fabrica: NYERGESUJFALU

CEREȘI MUSTRE ȘI PREȚ-CURANT.

Depozit în Orăștie, la: Magazinul de lemne C. Baicu!

Singurele băi (scalde) și ape minerale românești în Ungaria.

Băile dela Sângeorzul-Român (Oláhszentgyörgy, Besztercze-Naszód megye) cu apele minerale „HEBE“.

La poalele munților nordici ai Transilvaniei, în o vale romantică cu climă subalpină, se află comuna curat românească Singiorgiul român, în a cărei proprietate sunt izvoarele de apă minerală, care în comerț poartă numele de „HEBE“ — Apa „Hebe“, pentru cantitatea mare de carbonat de sodiu, clorure metalice și acid carbonic ce conține, ocupă loc de frunte între cele mai renumite ape minerale din Europa. Se întrebunțează ca cură de beut cu cel mai mare succes la toate boalele acute și cronice de stomac și intestine, la constipație cronică, la iperemie de ficat, la disolvarea pietrilor de beșică, biliare și de rinichi, la emoroide, la veneragie și catare de mitră.

Ca bae (scaldă) influențează minunat resorbirea exudatelor pleuritice, peritonitice, parametricice, etc., precum și deosebitele boale de piele.

Băile se deschid la 15 Maiu st. n.

O mulțime de odăi corăspunzător mobilate, stau la dispoziția publicului cu prețul de 2—5 eor. la zi, în hotele și vile.

Înainte de sezonul mare, dela deschidere până la 15 Iunie, și după sezonul mare, dela 25 August până la 30 Septembrie, atit la băi cât și la odăi se dă o reducere de 30%.

☉ ☉ Bucătărie foarte bună și ieftină. ☉ ☉

Onoratalui public îi stau la dispoziție: jurnale, bibliotecă, piano și tenis. Parc și alee (promenadă) pe terenul băilor. Locuri de excursiune în înalții munți din vecinătate. — Muzică permanentă.

Prețul unei băi calde de clasa I. K 1-20, de clasa II. 1 cor.

Calea ferată are stațiune în loc, unde în ori-ce timp stau trăsuri comode la dispoziția onor. public.

Prospecte trimite franco!

Direcțiunea băilor.

Băile și apele minerale sunt luate în întreprindere de soc. pe acții curat românească „HEBE“. — Prezide tui direcțiunii: Dr. Teodor Mihaili.

Băile și apele minerale sunt luate în întreprindere de soc. pe acții curat românească „HEBE“. — Prezidentul direcțiunii: Dr. Teodor Mihaili.

Pentru economi!

Pravuri de îngrășat porcii, vitele cernute, cai, oi și capre, 1 pachet 60 fil. — Leacuri contra călbezei la oi 60 fil. O porție de aceasta ajunge numai pentru o oaie Pentru vite mari 2 cor. — Pravuri pentru ouatul găinilor, 1 pachet 30 fil. — Pravuri contra cloșanilor și a șoarecilor, 60 fil. — Unsoare galbină pentru păduchi la vite, 1 cor. — „CHEAG“ pentru închegarea laptelui la prepararea brânzei 1 doză 1 cor. Ajunge pentru 600 litre lapte. — Comandele de 6 cor. să trimit franco. Scriați legibil adresa. Toate acestea să capătă dela: **CORNEL DEMETER, apotecar în ORĂȘTIE (Szászváros).**

Redactor resp.: Cornel Muntean.

Editura și tiparul Tipografiei Nouă I. Moța, Orăștie.

Cornel Muntean